

მენორა

გამოდის
1993 წლის
მარტიდან

ღამოუკიდებელი ებრაული ბაზემთი საქართველოში

„MENORA“ INDEPENDENT JEWISH NEWSPAPER IN GEORGIA

מנורה

„МЕНОРА“ НЕЗАВИСИМАЯ ЕВРЕЙСКАЯ ГАЗЕТА В ГРУЗИИ

თებერვალი
შვატი
№2 (425)
(5777)
2017

“מנורה”
עיתון יהודי
בגוריה

ნოდერში წაიკითხათ:

როგორ აღინიშნა თბილისში მეორე მსოფლიო
ომში დაღუპულ ებრაელთა დღე — ჰოლოკოსტი,

გვ. 2

მალე ვიზემებთ ხესედ ელიაჰუს 20 წლისთავს,

ამ თემაზე გვესაუბრებიან მენახემ ელაზარი და მალხაზ ნანიკაშვილი,

გვ. 3

მოშე დანიელი ეხმაურება ლილი ბააზოვის ახალ წიგნს;
ისრაელში გამოიცა საქართველოს
ებრაელთა პოეზიის ანთოლოგია,

გვ. 4

„გაიცანით თქვენი შვილები“ — ლია კრიხელის პროექტის
გამარჯვება;

გურამ ბათიაშვილის პიესა ბათუმის თეატრში,

გვ. 5

მერაბ ჩანჩალაშვილი:

„არ არსებობს აწმყო და მომავალი წარსულის გარეშე“;

გიორგი ბერნშტეინი:

„არავინ ხართ და არც თქვენი ბოდვაა აქტუალური“,

გვ. 6

რაბინ ავიმელეს როზენბლატის საკვირაო განსჯა,

გვ. 7

ყველაზე მდიდარი „რუსი“ ემიგრანტის მამული
ას მილიონ დოლარად იყიდება,

გვ. 8

მეორე მსოფლიო ომში დაღუპული ექვსი მილიონი ებრაელის ხსოვნის დღე თბილისში

27 იანვარი ჰოლოკოსტის მსხვერპლთა ხსოვნის დღედ გაეროს გენერალურმა ასამბლეამ 2005 წელს მიღებული რეზოლუციის თანახმად გამოაცხადა და მიეძღვნა ოსვენციმის განთავისუფლების თარიღს-1945 წლის 27 იანვარს. ამდენად, ყოველ 27 იანვარს აღინიშნება ჰოლოკოსტის მსხვერპლთა დღე.

27 იანვარს, საქართველოს სახალხო დამცველმა და საერთაშორისო ფონდმა „ლეა“ ჰოლოკოსტის ხსოვნის საერთაშორისო დღისადმი მიძღვნილი ღონისძიება ნატოსა და ევროკავშირის საინფორმაციო ცენტრში გამართეს.

ღონისძიების გახსნისას დამსწრეთ წუთიერი დუმილით პატივი მიაგეს მეორე მსოფლიო ომის დროს ჰოლოკოსტის მსხვერპლთა ხსოვნას.

ღონისძიება გახსნა საქართველოს სახალხო დამცველმა **უჩა ნანუაშვილმა**:

— დღეს ჩვენ აქ შევიკრიბეთ, რათა გავიხსენოთ ის ადამიანები, რომლებიც მხოლოდ და მხოლოდ თავიანთი რასობრივი, ეთნიკური, რელიგიური, პოლიტიკური, იდეოლოგიური იდენტობის, შეზღუდული შესაძლებლობების, თუ სხვა ნიშნის გამო დამნაშავეებამ შეირაცხნენ და ნაცისტური ჯოჯოხეთის მსხვერპლნი გახდნენ. სწორედ ამიტომ, ჩვენ განგაშს უნდა ვტყუხდეთ ქსენოფობიის, შეუწყნარებლობის, დისკრიმინაციის სულ მცირე გამოვლინებაზეც კი, რათა ამ ბოროტებამ კვლავაც არ მოიკრიბოს ძალა, მასობრივ ტენდენციად და არნახული განადგურების იარაღად არ იქცეს. დღეს, კონფლიქტებით აღსავსე მსოფლიოში, რომლის ერთ-ერთ ცენტრალურ პრობლემას

ტერორიზმი, ფუნდამენტალიზმი და ეთნიკური ნაციონალიზმის აღზევება წარმოადგენს, ბრძოლა ანტისემიტიზმსა და ქსენოფობიის გამოვლინებებთან, აქტუალურია ისე, როგორც არასდროს - განაცხადა მან.

მარინე სოლომონიშვილმა, საერთაშორისო ფონდი „ლეა“-ს და ებრაელ ქალთა საბჭოს ხელმძღვანელმა, აღინიშნა, რომ ჰოლოკოსტი არის მოვლენა, რომელიც ჩვენს ინდივიდუალურ, თუ კოლექტიურ მემკვიდრეობაში მუდმივად უნდა იყოს აღბეჭდილი. ჰოლოკოსტის ისტორიული მოვლენების გაანალიზებით, თანამედროვეობასთან პარალელის, გავლებით, შეგვიძლია გავიგოთ, თუ როგორ გავაგრძელოთ ეფექტური ქმედება. მნიშვნელოვანია განვითარდეს ჰოლოკოსტის განათლება და კვლევა, სასწავლო პროგრამები, რათა ძირეულად და მყარად გვექონდეს გაცნობიერებული, რომ ჰოლოკოსტს, ანტისემიტიზმს, გენოციდს, კონფლიქტებს საფუძველი სწორედ მაშინ ეყრება, როცა იწყება ადამიანების შეფასება სტერეოტიპების მიხედვით, დაყოფა და დახარისხება ამა თუ იმ იდენტობის ნიშნით.

არის ცნობილი და უცნობი ისტორიები. ცნობილი ანა ფრანკის, ჰოლანდიელი ებრაელი გოგონას დღიურები — რამდენიმე წელია მსგავსი ისტორია გამოვლინდა. კერძოდ რუტკა ლასკერი, ე.წ. პოლონელი ანა ფრანკი. ის დაიღუპა ოსვენციმ

— ბირკენაუში 1943 წელს. რუტკას 60 გვერდიანი დღიური მისმა პოლონელმა ამხანაგმა, სტანისლავა საპინსკიმ ახლახანს მიიტანა იად ვა შემში (ისრაელის ჰოლოკოსტის მუზეუმი). 14 წლის გოგონას

დღიურში ასახულია, თუ რას განიცდიდა, გეტოში ცხოვრება, განცდა როდესაც მისი მცირეწლოვანი ძმა ნაცისტმა ჯარისკაცმა დედას ხელიდან გამოგლიჯა და შიშველი ხელებით თვალწინ დაანარცხა და მოკლა, წერდა რომ ჯოჯოხეთში ცხოვრობდა, მაგრამ მაინც უნდოდა სიცოცხლე. მისი ბოლო სტრიქონია: „ეს ჩანანერები დარჩება მეორე მსოფლიო ომის დროს ნაცისტების ქმედებების ებრაელთა გენოციდის ამსახველად“.

ჰოლოკოსტის მსხვერპლთა დღეზე სიტყვით გამოვიდნენ: **ადელ ნინო**, ისრაელის საელჩოს პირველი მდივანი, კონსული; **მარიუმ მაშკიევიჩი**, პოლონეთის ელჩი საქართველოში; **იანუშ შერმანი**, ევროკავშირის წარმომადგენლობის ხელმძღვანელი საქართველოში; **ნილს სკოტი**, გაეროს განვითარების პროგრამის ხელმძღვანელი. ჰოლოკოსტის მსხვერპლთა სულის მოსახსენებელი ლოცვა ნაიკითხეს რაბინმა **ავიმელეხ როზენბლატმა** და რაბინმა **ბეციონ იზრაელიშვილმა**. მონაწილეებმა დაანთეს სანთლები და პატივი მიაგეს ჰოლოკოსტის დროს დაღუპული 6 მილიონი ებრაელის, 2 მილიონი ბოშისა და ნაცისტური რეჟიმის ყველა სხვა მსხვერპლის ხსოვნას.

ღონისძიებაზე წარმოდგენილი იყო მარინე სოლომონიშვილის გრაფიკული ნახატების გამოფენა თემაზე „ებრაელები და ჰოლოკოსტი“. ამასთანავე, ნაჩვენები იყო სლაიდ-ფოტოები, როლებზეც ასახულია ოსვენციმ — ბირკენაუს საკონცენტრაციო ბანაკის იმდროინდელი შემზარავი ფაქტები.

ღონისძიებას ესწრებოდნენ სახელმწიფო უწყებების, დიპლომატიური კორპუსის, სახალხო დამცველთან არსებული რელიგიათა და ეთნიკური უმცირესობების საბჭოების, ებრაული სათემოს, საქართველოს არასამთავრობო ორგანიზაციების, საერთაშორისო ორგანიზაციების წარმომადგენლები, მედია.

სემინარი ჰოლოკოსტის თაობაზე

ჰოლოკოსტის მსხვერპლთა ხსოვნის დღეს — 27 იანვარს თბილისში სასტუმრო „მუზეუმში“ ახალგაზრდებისათვის გაიმართა ჰოლოკოსტის მსხვერპლთა საერთაშორისო დღისადმი მიძღვნილი სემინარი „ჰოლოკოსტის ხსოვნა და განათლება უკეთესი მომავლისათვის“ („Holocaust Remembrance: Educating for a Better Future“).

მისასალმებელი სიტყვით გამოვიდა **ნილ სკოტი**, გაეროს მუდმივი წარმომადგენელი საქართველოში, **მარინე სოლომონიშვილი**, საერთაშორისო ფონდი ლეა-ებრაელ ქალთა საბჭოს პრეზიდენტი და **ქეთევან მჭედლიშვილი** „ევროპის იურისტ სტუდენტთა ასოციაცია საქართველო-ელსა“ პრეზიდენტი.

სემინარზე ლექცია და დისკუსია ჩაატარეს მარინე სოლომონიშვილმა და საბა ფიფიამ (თსუ-საერთაშორისო სამართლის ინსტიტუტის ასისტენტი, დოქტორი; პრევენციისა და მონიტორინგის დეპარტამენტის უფროსი). ისაუბრეს თემაზე: ჰოლოკოსტი, როგორც ისტორიული მოვლენა. თუ რამხელა კატასტროფა გამოაირა მსოფლიომ მეორე მსოფლიო ომის დროს, რომლის დროსაც მოხდა გენოციდი, 6 მილიონზე მეტი ებრაელის, ბოშების, ინვალიდთა და სხვა მრავალი ერის ხალხთა განადგურება, ფაქტების ანალიზი და იმაზე ბჭობა, როგორ დაუშვა საერთაშორისო საზოგადოებრიობამ ნაცისტების აღზევება, რატომ დაირღვა უზენაესი უფლებანი ადამიანისა, რა საერთაშორისო საკანონმდებლო ნორმები იყო იმხანად, რამაც ვერ მოახდინა ამ კატასტროფის პრევენცია და სხვა.

შემდგომ, ნაჩვენები იყო დოკუმენტური საგანმანათლებლო ფილმი: „The Path to Nazi Genocide“ (მომზადებული ამერიკის ჰოლოკოსტის მუზეუმის მიერ). ფილმის ჩვენების შემდგომ „ევროპის იურისტ სტუდენტთა ასოციაცია საქართველო-ელსა“-ს წევრებთან აღნიშნულ თემაზე გაიმართა დისკუსია.

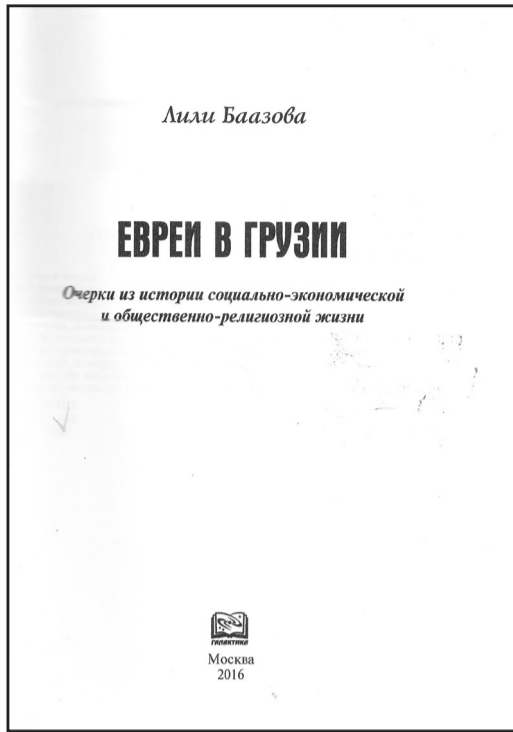
საბანგაუო

ბანცხადება

პარტია AfD მომავალ არჩევნებზე გერმანიის ამჟამინდელი მმართველი ძალის სერიოზულ და რეალურ ალტერნატივას წარმოადგენს, გერმანიის მზარდი პოპულარობის მქონე მამარჯვენე პარტია AfD-ს წამყვანმა წევრმა, ბიორნ ჰიოკემ განაცხადა, რომ გერმანიამ უნდა შეწყვიტოს „ჰოლოკოსტის“ გამო თვითგვემა, ქვეყნის დედაქალაქში „ჰოლოკოსტის“ მემორიალს კი „სირცხვილის მონუმენტი“ უწოდა. მან აღნიშნა, რომ გერმანია ასევე იყო მეორე მსოფლიო ომში ჩადენილი სამხედრო დანაშაულებათა მსხვერპლი და მოკავშირეთა მხრიდან დრეზდენის მშვიდობიანი მოსახლეობის დაბომბვა გაიხსენა. მან პირობა დადო, რომ ქვეყნის სათავეში მოსვლის შემთხვევაში, მისი პარტია „ხელახლა გადაწერს ისტორიის წიგნებს“.

ბაზოვის გენის კიდევ ერთი გაბრწყინება

საქართველოს ებრაელთა ისტორიოგრაფიას კიდევ ერთი მეტად მნიშვნელოვანი ნაშრომი შეემატა — მოსკოვის გამოცემლობა „გალაქტიკა“-მ, 2016 წელს გამოსცა აღმოსავლეთმცოდნე დოქტორ ლილი ბაზოვის ნიგნი „ებრაელები საქართველოში“. (ნარკვევები სოციალურ-ეკონომიკური და საზოგადოებრივ-რელიგიური ცხოვრების ისტორიიდან).

დოქტორ ლილი ბაზოვის მიერ ნაშრომი შექმნილია 1995-2006 წლებში გიორგი წერეთლის სახ. აღმოსავლეთმცოდნეობის ინსტიტუტში მოღვაწეობის პერიოდში შესრულებული მეცნიერული კვლევების საფუძველზე.

ნიგნი წარმოადგენს მონუმენტალურ და კონცეპტუალურ მონოგრაფიას, რომელიც წარმოგვიჩენს საქართველოს ებრაელების ცხოვრებას საქართველოში მოსვლიდან უახლოეს დღემდე. საქართველოს ებრაელთა მრავალსაუკუნოვანი და გარკვეულწილად დრამატული ეპოპეა განხილულია არა მხოლოდ საქართველოს ისტორიის კონტექსტში, აგრეთვე მსოფლიო ისტორიის ფონზე.

ნაშრომი დამყარებულია არა მარტო არსებულ ისტორიულ-ლიტერატურულ წყაროებზე, არამედ ისტორიული დოკუმენტების დიდ რაოდენობაზე, რომელთაგანაც ბევრი პირველად ქვეყნდება.

მონოგრაფიაში თანმიმდევრულად წარმოდგენილია საქართველოს ებრაელების ისტორიის დასაბუთებული კონცეპცია.

ნაშრომი თავისი შინაარსით — მცხეთაში მოსვლიდან დღემდე, მოცულობით 830 გვერდი და მეცნიერული დასაბუთებებით უაღრეს ინტერესს აღძრავს.

ნიგნი გამოქვეყნებულია რუსულ ენაზე და განკუთვნილია ფართო მკითხველისათვის.

მიზანშეწონილად მიგვაჩნია მისი გამოქვეყნება ქართულ ენაზე, რადგანაც იგი ეხება საქართველოს ებრაელთა ისტორიას, ასევე ებრაულ ენაზე, იმიტომ რომ ის ეხება მრავალსაუკუნოვანი ისტორიის მქონე ერთ-ერთ ებრაულ თემს და ასევე ინგლისურ ენაზე, იმიტომ რომ საქართველოს ებრაელთა თემი მსოფლიო ებრაელობის შემადგენელი ნაწილია.

პროფესორი მოჰა დანიელი (მოსა დანიელაშვილი)
ისრაელის უნივერსიტეტი, ისრაელი

სანაქებო წამოწყება

ჩინებული, ერთობ სანაქებო განზრახვა გაუსრულებია ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორს შალვა ნინუაშვილს — „ქართველ ებრაელთა პოეზიის ანთოლოგიის“ შედგენა და გამოცემა.

ეს კრებული (კრებულს ვუნოდებთ, რადგან ანთოლოგია მაინც საუკეთესოთა შორის საუკეთესო ავტორების — ნაწარმოებების შერჩევასა და გამოცემას გულისხმობს), უკვე გამოიცა და ვგვარაუდობთ, რომ არა მხოლოდ კრებულში შესულ ავტორთა, ბევრი ქართველი ებრაელის ოჯახის სასურველ შენაძენად იქცევა და თავის ადგილს დაიმკვიდრებს მათს ყოფაში.

ამ კარგი ნამონწყობის პროექტის ავტორი და მთავარი რედაქტორია შალვა ნინუაშვილი, სარედაქციო კოლეგიის წევრები: გერშონ ბენ ორენი—ნინუაშვილი, ნანა შაბათაშვილი და ნუგზარ ჯანაშვილი.

როგორც მთავარ რედაქტორს, ასევე კოლეგიის წევრებს დიდი სამუშაო ჩაუტარებიათ იმისათვის რომ თავი მოეყარათ მსოფლიოს სხვადასხვა კუთხეში მცხოვრები ქართველი ებრაელი ავტორებისათვის. ზოგი ამათგანის შემოქმედება ჭეშმარიტი პოეზიის სხივითაა გასხივოსნებული, ზოგს კი პოეზიის, ქართული ლექსის მოყვარულის ბეჭედი აზის და პოეზიასთან შორეული ნათესაობა თუ აკავშირებთ, მაგრამ ყველა ერთ გარეკანშია მოქცეული—მომავალში ანთოლოგია, ალბათ, ამ კრებულის მიხედვითაც უნდა შეიქმნას.

კრებულს უძღვის მწერლისა და ჟურნალისტის ნუგზარ ჯანაშვილის შესავალი წერილი, რომელშიც საუბარია ქართველთა და ებრაელთა 2600 წლოვან თანაცხოვრებაზე—კრებულს ამ დიდ თარიღს ეძღვნება. იხსნება კი კრებული სულო სეფი-აშვილის სტრიქონებით.

„საქართველოს ებრაელთა პოეზიის ანთოლოგიაში“ შესულია 65

(სამოცდასხუთი) ქართველი ებრაელის ლექსები, ავტორები დალაგებულია ანბანის მიხედვით — ესენი არიან სრულიად სხვადასხვა ეპოქაში, სოციალურ-პოლიტიკურ გარემოში მცხოვრები ქართველი ებრაელები — იქნება ეს ტრაგიკული ბედის გამოჩენილი შემოქმედი გერცელ ბააზოვი, თუ ასევე ტრაგიკულად დაღუპული — ბრმა შემთხვევის მსხვერპლი მიხეილ (მიშკა) აჯიაშვილი, ქართული მწერლობის თვალსაჩინო წარმომადგენლები გიორგი ხუხაშვილი, ჯემალ აჯიაშვილი, თუ რობერტ ადარი და დათა აჯიაშვილი.

კრებულში წარმოდგენილი ლექსების ავტორები სხვადასხვა გეოგრაფიულ გარემოში ცხოვრობენ — საქართველოში, ისრაელში, ბელგიაში, თუ შვედეთში უტატებში, ე.ი. სხვადასხვა მათი მსოფლშეგრძნება, მოვლენებისადმი დამოკიდებულება, მაგრამ თვალნათლივ იკვეთება მთავარი თემა: მათი მუზის წარმართველი გახლავთ საქართველოსა და ისრაელის სიყვარული, რწმენა, მისადმი ერთგულება, როგორც დასტური ეროვნული იდენტობისა.

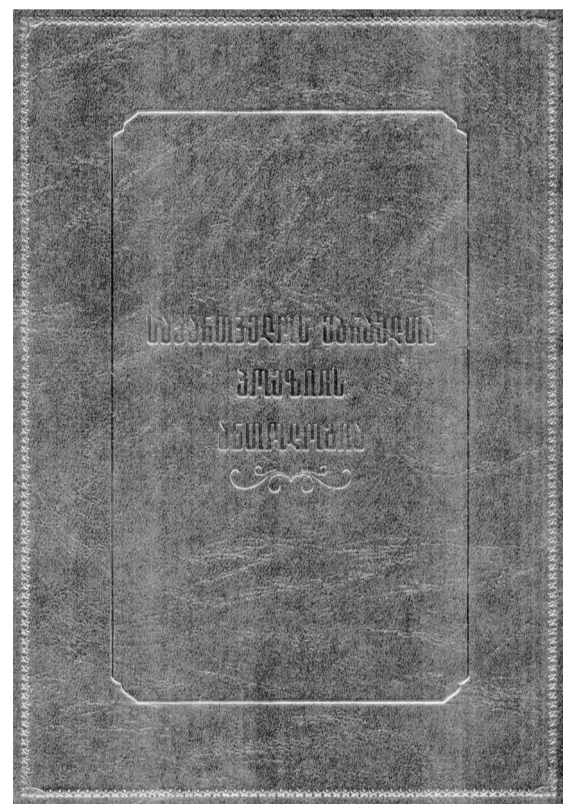
ერთი საყურადღებო გარემოება: ცხადია, ამოდენა კრებულში (იგი A4 ფორმატის 522 გვერდს მოიცავს) ყოველი ლექსივერ იქნება შემოქმედებითი სიხარულის მომნიჭებელი, თუმცა, მოყვარულთა თხზულებებს გულწრფელობის ბეჭედი აზით, მაგრამ ყოველ შემთხვევაში — ლექსი მაღალი პოეტური დონისა იქნება, თუ მოყვარულის ხორკლიანი ოპუსი, ყოველი ნაწარმოები ქართული პოეზიის ანასტლეტია — თითოეული ავტორი ქართული პოეზიის ტრადიციაზე აღზრდილი, მათი მუზა სათავეს სწორედ აქ იღებს. ამდენად, ეს დიდი, კარგად გამოცემული კრებული (იგი მაგარ გარეკანშია ჩასმული) ქართული პოეზიის ნაწილია. მათი ავტორები მეოთხედი საუკუნეა, ზოგ შემთხვევაში გაცილებით მეტიც, ცხოვრობენ სხვადასხვა ქვეყნებში—საქართველოდან შორს, მაგრამ გულის ნადებს ქართულად გამოსთქვამენ. საქართველოს ებრაელობა გულისხმობს აშკენაზე, ყუბელ, ლახლუხა და სხვ. ებრაელობას. კრებულში კი წარმოდგენილია ქართველ ებრაელთა ლექსები.

გაოცება გამოიწვია ერთმა გარემოებამ—კრებულში არ არის წარმოდგენილი ჭეშმარიტი პოეტის იაკობ ჩიკვაშვილის არცერთი ლექსი. იაკობ ჩიკვაშვილი ათეულ წელზე მეტია წუთისოფელს გაეცალა, მაგრამ ვიდრე არსებობდა, ჩინებულ ლექსებს ქმნიდა. მისი პოეტური ოსტატობა გამორჩეული გახლდათ, მას არა მხოლოდ ემოცია ამოდრავებდა, სათქმელის დინჯი გააზრება და ცხადი წარმოჩენა.

ისიც გულდასაწყვეტია, რომ ამ კრებულში არ შევიდა პოეტ ფაშა ციციანის ლექსები. ფაშა ციციანის, ერთობ ნიჭიერი პოეტი მოუწყობელი ყოფის მსხვერპლი გახლდათ — ადრე გაეცალა წუთისოფელს, მისი ლექსები, „ცისკრის“, „მნათობის“ ფურცლებზე რომ იბეჭდებოდა (მერე პოეტური კრებულები გამოსცა) საერთო ყურადღებას იქცევდა. მახსოვს, რაოდენ პერსპექტიულ პოეტად მიიჩნევა სიმონ ჩიქოვანი.

ამ კრებულში ადგილი უნდა დათმობოდა იანა ჯინის ლექსებს. ჩინებული ქართველი ებრაელი პროზაიკოსის ნოდარ ჯინი — ჯინჯინაშვილის ქალიშვილი — იანა სანატერსო, მიმზიდველი ლექსების ავტორია. რუსეთში გამოცემულ მისი ლექსების კრებულისათვის წინასიტყვაობა თვით ნობელიანტმა იოსებ ბროდსკიმ დაწერა. ეს იმიტომ რომ იგი ჭეშმარიტ პოეტთა კოპორტას განეკუთვნება.

არც ბესო მიხელაშვილის (ისრაელი) და ისაკ მიხელაშვილის (ბუდა-

შემეტი) ემოციური ლექსები ავნებდა კრებულს.

ისიც უნდა ითქვას: კარგია, რომ სარედაქციო კოლეგია ავტორთა ბიოგრაფიას გვამცნობს, მაგრამ მეტი ყურადღება იყო საჭირო. საინტერესნოა ერთი მაგალითით დაკმაყოფილებით: როცა პროზაული ნაწარმოები სცენაზე გადადის, ინერება არა სცენარი, არამედ რომანის, მოთხრობის ინსცენირება.

კვლავ სამი შესანიშნავი ქართველი ებრაელის პოეტის ლექსებს ვუბრუნდებით (ალბათ, სარედაქციო კოლეგიის ყურადღების მიღმა სხვებიც დარჩნენ!): კრებულში მათი ლექსების შეუტანლობა, ცხადია, გულდასაწყვეტია, მაგრამ ეს განცდა ვერაფრით ვერ გადაფარავს იმ კარგი საქმის მნიშვნელობას, რომელიც შალვა ნინუაშვილსა და სარედაქციო კოლეგიას ჩაუტარებია.

25%-ით უმცირდა

ისრაელში ბოლო ორი ათეული წლის განმავლობაში 25%-ით შემცირდა ონკოლოგიური დაავადების შედეგად გარდაცვლილთა რიცხვი. ამ დაავადების მატარებელთა აღრიცხვიანობით ისრაელი 34 ეკონომიკურად განვითარებულ ქვეყნებს შორის მე-18 ადგილზეა. ხოლო ამ დაავადებულთა სიკვდილიანობის რაოდენობით 28-ე ადგილზე. ისრაელში ყოველ წელიწადს ონკოლოგიური ავადმყოფი ხდება 29 ათასი ადამიანი, ამათგან 11 ათასი იღუპება.

კიბოს დაავადების ასოციაციამ ეს მონაცემები გამოაქვეყნა ონკოლოგიურ დაავადებასთან ბრძოლის საერთაშორისო დღესთან დაკავშირებით., აქვე აღნიშნულია, რომ პერიფერიის რეგიონებში 8%-ით მეტია ონკოლოგიური დაავადების საშიშროება, ვიდრე ქვეყნის ცენტრში. კიბოსთან ბრძოლის ასოციაციის გენერალური დირექტორი მირი ზივი მიიჩნევს, რომ მკურნალობის თანამედროვე მეთოდის გამოყენება 50%-ით შეამცირებს სიკვდილიანობას.

ლია კრიხელის თაოსნობა

მანანა ღუმბაქა

გასული წლის 21 დეკემბერს ისრაელში, ქ. ბათ-იამის საკონცერტო დარბაზ „აუდიტორიუმში“ ბათ-იამის მუნიციპალიტეტის მხარდაჭერით გაიმართა ქართველ ებრაელთა თემის ღვანდომოსილი წევრისა და პედაგოგის, საქართველოში პირველი ებრაული ულპანის დამაარსებლის და ქართულ-ებრაული ურთიერთობების მოამაგის, ქალბატონი ლია კრიხელის პროექტის „გაიცანით თქვენი შვილები“ მორიგი საზეიმო წარდგინება (2016 წლის ნაკადი). წლებგანდელ წარდგინებაში, ისევე, როგორც წინა წლებში, „აუდიტორიუმის“ სცენაზე ერთმანეთს სცვლიდნენ საკვანძო სფეროებში (სამხედრო, განათლების, სამედიცინო, სამართლის, პოლიტიკის, სახელოვნებო) წარმატებული ისრაელი ახალგაზრდები, რომლებიც დღეს ხსენებულ სფეროებში წამყვან პოზიციებს იკავებენ და ისრაელში ქართველ ებრაელთა თემს ღირსეულად წარმოაჩენენ. საღამო ტრადიციულად მიჰყავდა პროექტის ავტორს ლია კრიხელს. საღამოს ესწრებოდნენ ბათ იამის მუნიციპალიტეტის ხელმძღვანელები, წარჩინებულ ქართველ ებრაელთა ფართო საზოგადოება და ისრაელში საქართველოს საელჩოს თანამშრომლები.

მიუხედავად იმისა, რომ ქალბატონი ლია „მენორას“ ხშირი სტუმარია, დღეს პირველად გვინდა პირადად მისგან გავიგოთ, რატომ დასჭირდა მას ქართველ ებრაელთა თემისთვის და არამარტო მისთვის, მთელი ისრაელისთვის განსაკუთრებული კუთხიდან დაენახებინა მის წიაღში აღზრდილი ქართველი ებრაელების ახალი თაობის დღევანდელი წარმატებები და პერსპექტივები. მათთვის, ვინც ამ თაობის ღირსეულად აღზრდა-განვითარებაზე იზრუნა, სტიმული მიეცა თამამად ეამაყათ თავისი მონაგარით და ბედნიერებით აღვსილებს კიდევ უფრო

თავანულებს ევლოთ დიდი ისრაელის სახელმწიფოს ყოველ კუთხეში.

სწორედ ამის შესახებ სასაუბროდ ვექვეყე ამ უპრეცედენტო პროექტის ავტორს, ქალბატონ ლია კრიხელს და დარწმუნებული ვართ, თქვენც დიდი ინტერესით მოუსმენთ ქვემოთ ნაამბობს.

ლია კრიხელი: „მისი უდიდებულესობა შემთხვევა“ ანუ საჭირო დროს, საჭირო ადგილზე. ამ გამოთქმის ჭეშმარიტებაში ბევრჯერ დამარწმუნა ცხოვრებამ. მაშინაც, როცა თბილისში ებრაული ენის შემსწავლელი სკოლა-სტუდია „ულფანი“ დავაარსე, მაშინაც, როცა იერუსალიმის უნივერსიტეტში ჩემს სამეცნიერო ხელმძღვანელს შევხვდი. ის შემთხვევა კი, როცა იერუსალიმის თეატრში ვესწრებოდი პრემიერ მინისტრის პრიზის მინიჭების ცერემონიალს მუსიკის დარგში, აღმოჩნდა გადამწყვეტი ჩემს ცხოვრებაში იმ მოსაზრებით, რომ იქ დაიბადა პროექტის „გაიცანით თქვენი შვილები“ იდეა. როდესაც სცენაზე სხვა მონაწილეთა შორის, ჩვენი თემის შვილი, ყველაზე ახალგაზრდა და ყველაზე ლამაზი, 36 წლის კომპოზიტორი, ხანა აჯიაშვილი ვიხილე, სიხარულისა და სიამაყის უდიდესი გრძნობით აღვივსე. შინაგანი ხმა კი მიკვირებდა: ეს შენ უნდა ამცნო, შენ უნდა გაუზიარო ყველას ნანახი და განცდილი. განა ხანა ერთი ოჯახის შვილია? იგი ჩვენი შვილია, თქვენი შვილია და სათაურიც აქედან ამოტივტივდა. დავიბარე ხანა, გავესაუბრე, ჩავინერე, გადავეცი ისრაელის ქართულენოვანი რადიოთი და როდესაც ფართო გამოხმაურება ჰპოვა, მაშინ გადაწყვიტე გამეფართოებინა ამ საკითხზე მუშაობა და მეამბნა თავის სფეროში განსაკუთრებული წარმატებების მქონე ახალგაზრდების შესახებ საქართველოს ებრაელთა თემიდან.

— ვინ დაგეხმარა, ქალბატონო

ლია ამ კეთილშობილური საქმის განხორციელებაში?

— უდიდესი მადლიერების გრძნობა მინდა გამოვხატო ქართული რადიოს მესვეურთა, ბატონ რეუენენ ენოხისა და ქალბატონ მერი ამშიკაშვილის მიმართ, რომელთაც ფართოდ გაუღეს კარი ამ პროექტს. აგრეთვე საქართველოში გამომავალ ჟურნალ გაზეთების რედაქტორებს — სწორედ ამ ადამიანებს მიუძღვით დიდი წვლილი ამ პროექტის პოპულარიზაციის საქმეში. აგერ, უკვე რვა წელიწადზე მეტია, რაც წარვადგინე ასზე მეტი ახალგაზრდა ჩვენი საზოგადოების წინაშე, რომელთა წვლილი ფასდაუდებელია ისრაელის აღმშენებლობის კეთილშობილური საქმეში. შეიძლება ითქვას, რომ რევოლუციურ გარდატეხასაც კი ახდენენ ჩვენი ქვეყნის ინდუსტრიის თითქმის ყველა სფეროში, იქნება ეს მედიცინა, იურისპრუდენცია, სამხედრო საქმე, ინფრასტრუქტურა, სპორტი, ხელოვნება, მეცნიერება, თუ უმაღლესი ტექნოლოგიები. მათი სახელი დიდი ხანია გასცდა ისრაელის ფარგლებს და ამიტომაც დიდი სიამაყის გრძნობით ყოველი

წლის ნაკადის მონაწილეებს წარვადგენ ქ. ბათ-იამის „აუდიტორიუმის“ საკონცერტო დარბაზში. ეს მღელვარებით აღსავსე საღამოები ამ ახალგაზრდების „თემის წარჩინებულის“ სიგელით დაჯილდოების ცერემონიით მთავრდება და რაღა თქმა უნდა, მხატვრული ნაწილიც ახლავს. ასე მოიპოვა ამ პროექტმა დიდი გამოხმაურება ჩვენი თემის წევრთა შორის და არა მხოლოდ თემის — მას კარგად იცნობენ უკვე საზღვარგარეთაც. „ეძიებდენ და ჰპოვებდენ“ ნათქვამია. მე ვეძებ და ვპოულობ კიდევ, მაგრამ ვერაფერს გავხდებოდი ჩემი მეგობრებისა და ახლობლების დახმარების გარეშე, რომლებიც მთავრობენ კანდიდატებს პროექტის კრიტერიუმების შესაბამისად. ყველას უღრმესი მადლობა თანადგომისათვის და განსაკუთრებული მადლობა ჩემს ორ ქალიშვილს, ეთერის და ნანას ფინანსური მხარდაჭერისათვის. ისინი თვლიან, რომ თემისთვის საშური საქმე კეთდება. ასე რომ, მე ვაგრძელებ მუშაობას — მომავალშიც გაიცანით თქვენი შვილები! გაიცანით და იმაყეთ, ისინი ამას ჭეშმარიტად იმსახურებენ!

„სამშობლო მცირეთა და მრავალთა“ ბათუმის თეატრში

28 და 29 იანვარს ბათუმის ილია ჭავჭავაძის სახ. სახელმწიფო თეატრში გაიმართა გურამ ბათიაშვილის პიესის „სამშობლო მცირეთა და მრავალთა“ პრემიერა, რომელშიც ასახულია მე-12 საუკუნის საქართველოს სამეფო კარის ცხოვრება. სპექტაკლისათვის დაბეჭდილ პროგრამაში ვკითხულობთ: „საქართველოს ოქროს ხანა — თამარის ეპოქა. ამირთ-ამირა აბულასანი სამეფო დარბაზის რამდენიმე წევრს იხმობს თავისთან. კამერულ სივრცეში დაძაბული საუბარი იმართება: ვის მოჰგვირან ქმრად თამარ მეფეს — ექსორიაქმნილ იური ბოგოლუბსკის, თუ ბერძენ კომინოსს. ფაქტობრივად ეს პარტიის შიდაპოლიტიკური, ანგარებაზე გათვლილი დიალოგია, რასაც პიესის ბოლოს სამეფო დარბაზის უმცირესობის წევრებიც უერთდებიან. რა შეთანხმებამდე მივლენ ისინი? ამაზე მოგვითხრობენ დრამატურგი გურამ ბათიაშვილი და რეჟისორი ზურაბ სიხარულიძე ბათუმის ახალ სცენაზე“.

სპექტაკლი დადგა ზურაბ სიხარულიძემ, მხატვარია სცენოგრაფი — თეო კუხიანიძე, მუსიკალური გაფორმება ეკუთვნის თენგიზ შამილაძეს, მხატვრული განათება დავით დიასამიძეს, ხმის ოპერატორია დავით ნაკაშიძე, რეჟისორის თანამემწე — ზვიად მურვანიძე. სპექტაკლში როლებს ასრულებენ: ზაალ გოგუაძე (აბულასანი), ავთანდილ ქარჩავა (ფარნავაზისძე), ზაზა ზოიძე (ჯორჯიკისძე), ჯემალ ველიაძე (გაბაონი), ნოდარ იაკობაძე (ივანე ფალავანდი), დავით წერეთელი (ბალათერ თარხანისძე), გოგიტა მეგრელიძე (ტიმოთე) და ჯუმბერ კახიძე (შიკრიკი). სპექტაკლმა მაყურებლის ცხოველი ინტერესი დაბადა და გულთბილად იქნა მიღებული.

თანამედროვე ქართული თეატრის კვლევის ცენტრმა და საქართველოს თეატრის კრიტიკოსთა კავშირმა შეაჯამეს გასული წლის თეატრალური ცხოვრება: კ მარჯანიშვილის თეატრში შოლომ ალენის ნაწარმოებების მიხედვით ლევან ნულაძის მიერ დადგმული სპექტაკლი „Begalut - უცხოობაში“ რამდენიმე ნომინაციაში გამოირჩა. ჟიური ადგენდა საუკეთესო ხუთეულებს, „Begalut - უცხოობაში“ მოხვდა წლის საუკეთესო სპექტაკლების ხუთეულში, ასევე წლის საუკეთესო რეჟისორის ხუთეულში. წლის საუკეთესო მსახიობი მამაკაცის ხუთეულში მოხვდა მამის როლის შემსრულებელი ბესო ბარათაშვილი, ხოლო წლის საუკეთესო მსახიობ ქალთა ხუთეულში მოხვდნენ მანანა კახაკოვა და ბაია დვალისძე.

***

თანამედროვე ქართული თეატრის კვლევის ცენტრმა და საქართველოს თეატრის კრიტიკოსთა კავშირმა ჟურნალ „თეატრი და ცხოვრების“ რედაქტორი გურამ ბათიაშვილი სათეატრო კრიტიკის მხარდაჭერისა და განვითარებაში შეტანილი წვლილისთვის სპეციალური პრიზით დააჯილდოვა.

ყველაზე მდიდარი „რუსი“ ემიგრანტის მამული 100 მილიონ დოლარად იყიდება

ლონგ აილენდის ჩრდილოეთ სანაპიროს ერთ-ერთი ყველაზე დიდი და ძვირადღირებული სახლი 100 მილიონ დოლარად იყიდება. ეს მამული ამერიკაში „რუსული“ ემიგრაციის პირველი თაობის ყველაზე მდიდარ წარმომადგენელს — ნიუ-იორკის საამშენებლო კომპანიის — The Sapiro Organization-ის პრეზიდენტს — ტიმურ საპირს ეკუთვნოდა.

პატარა ქალაქ კინგს-პონტის ამ მამულის ფართობი 8 აკრია. იგი მანჰეტენიდან 25 მილითაა დაშორებული. ამ ფართობის მნიშვნელოვანი ნაწილი ბაღებსა და გაზონებს უჭირავს. გრძელ მოვლილ მისასვლელ გზებს მამულის სხვადასხვა ინფრასტრუქტურასთან მიყვება.

ამ მამულში მთავარი სახლი 1928 წელს აშენდა. ეს არის ქვის გლამურული, კომპლექსური ნაგებობა, რომელიც მრავალგზის იქნა რეკონსტრუირებული. დღეს ამ სახლში ფუფუნების თანამედროვე

საგნები სავსებით ხელმისაწვდომია.

ძირითადი შენობის შემდეგ მამულს კიდევ ორი სასტუმრო სახლი დამატა და საცხოვრებელი ფართობი თითქმის 60 ათას კვადრატულ ფუტსამდე გაიზარდა. სიმწვანით ტკობისათვის რამდენიმე ღია სივრცე მოეწყო.

ქვის იატაკის სამზარეულო ვიტრაჟებიან სახურავშია მოქცეული. დიდებული სააბაზანო ოთახების ინტერიერი მეტწილად მარმალისა და შუშაა. სახლის გარშემო მოწყობილია ბილიკები, სხვადასხვა ქვირთასი ქვითაა გაწყობილი სოლიარები.

მთავარ სახლში გარდა საძინებელი და სასტუმრო ოთახებისა, არის საბანკეტო დარბაზი, საპარიკმახერო სალონი, ღვინის მარანი, დახურული კორტი, სატენისაჟორო დარბაზი, სპა-ცენტრი, საუნა, დახურული ბასეინი, თოჯინების ორსართულიანი სახლიც კი.

ერთ-ერთ ნაგებობაში კი ბოულინგი და კაზინო განთავსებული. ეზოში ისტორიული, თითქმის ასწლოვანი ხეები ხარობენ. მამულის ტერიტორიაზე გაშენებულია რამდენიმე თემატური ხასიათის ბაღი: იაპონური, ინგლისური და ა.შ. მოჩქეფს ფანტანები, სანკტ-პეტერბურგის პეტერგოფის სასახლესავით, გზობავენ სტატუები. მამულში ასევე არის ტენისის მოზრდილი კორტი, მის გვერდით კი — ბასეინი.

ლონგ-აილენდ-საუნდის კერძო ნავმისადგომი დაიტევს 200 ფუნტის სიგრძის იახტებს..

ტიმირ საპირი, მისი ნამდვილი სახელი და გვარი თემურ სეფიაშვილი გახლავთ, თბილისში დაიბადა. 1973 წელს მეუღლესთან და დედასთან ერთად ამერიკაში დასახლდა. აშშ-ში 40 წლიანი ცხოვრების მანძილზე მან დიდი გზა გაიარა ტაქსის მძღოლობიდან მილიარდელობამდე.

გაზეთი „დავითის ფარი“ № 261

რედაქციისაგან: ალბათ, დიდი ვერაფერი სასიამოვნო ინფორმაციაა — იყიდება მამული, რომელსაც თანამედროვეობის ქართველ ებრაელთა ერთ-ერთი საუკეთესო წარმომადგენელს, ქვინსის ქართველ ებრაელთა ბეით-ქნესეთის დიდ მოამბაგეს — თემურ სეფიაშვილს ეკუთვნოდა. მისი ნაადრევი წასვლა ძალზე გულსატკეპნი გახლდათ — ქართველმა ებრაელობამ დაკარგა თავისი ერთ-ერთი საუკეთესო შვილი, რომელიც მას ჩინებული საქმიანობით, არა მხოლოდ რელიგიის მიმართულებით, საზოგადოებრივი მოღვაწეობითაც, ასახელებდა — ღირსებას მატებდა.

მაგრამ ამ ინფორმაციას მაინც ვაწვდით „მენორას“ მკითხველს: გვაქვს ერთი მქრქალი, ძალიან სუსტი იმედი, რომ ქართველი ებრაელი კაცის მონაგარი ისევ რომელიმე ქართველ ებრაელს, ან ქართველ ებრაელთა პატარა ჯგუფს დარჩეს, იქნებ, ინებოს ღმერთმა და, ქართველ ებრაელობაში გამოჩნდეს ღირსეული პიროვნება, რომელიც ამ მამულს დაეპატრონება და თემურ სეფიაშვილის სახელსაც დააბრუნებს ქართველ ებრაელთა არეალში.

<p>დაფუძნებელი და გამომცემელი: გურამ ბათიაშვილი, კოტე აბაშიძე თბილისი, ლეონიძის 11^ბ, ტელეფონები: 299.90.96, 277.20.57</p>	<p>რეგისტრირებულია ქ. თბილისის მთაწმინდის რაიონის სასაგარეოლოში ბიპრ. რეგისტრაციის № 4/1-921</p>	<p>რედაქტორი გურამ ბათიაშვილი ISSN 1987-8982 UAC 070 411.16 8-557 9771987898003</p>
---	---	--